

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 349

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 14 augustus 2020

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Lijkbezorging - Alternatieve vormen

Overeenkomstig de huidige regelgeving kunnen stoffelijke overschotten van overleden personen enkel begraven of gecremeerd worden. De interesse en het onderzoek naar alternatieve vormen van lijkbezorging groeien echter.

Zo is er het chemisch proces van alkalische hydrolyse (ook wel gekend onder de noemers resomatie, bio- of watercrematie, aquamatie of verwateren) waarbij een lijk gedurende vier uur in een alkaline-wateroplossing van hoge temperatuur wordt gelegd tot er enkel beenderen overblijven. Die restanten worden dan vermalen, zodat een stof overblijft die vergelijkbaar is met de as na crematie. Het gebruikte waterbad zou herbruikbaar zijn.

Anderzijds is er ook het proces van humusatie, waarbij lijken gecontroleerd gecomposteerd worden in stro, gedroogd gras, houtsnippers en dode bladeren. Na een jaar tijd zouden de menselijke overschotten volledig zijn opgegaan in de natuur, met uitzondering van het skelet, dat dan kan worden fijngemalen en verzameld in een urne.

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd eind 2018 een ordonnantie goedgekeurd waardoor het geoorloofd is geworden om de twee genoemde technieken toe te passen. In het verleden stelde ik al enkele vragen naar hoe Vlaanderen tegenover de toepassing van dergelijke nieuwe technieken staat. In antwoord op mijn vraag om uitleg van 23 januari 2018 stelde de toenmalige minister dat er nog geen duidelijkheid zou zijn omtrent de milieu-impact en de kostprijs van het proces van resomatie en dat er ook een aantal ethische bezwaren zouden zijn. De toenmalige minister zei ook dat de "administratie de buitenlandse ontwikkelingen inzake alternatieve wijzen van lijkbezorging [opvolgt], zonder hier evenwel zelf het voortouw in te nemen. Als we worden gecontacteerd door buitenlandse administraties, zijn we natuurlijk absoluut bereid om het gesprek aan te gaan."

In Nederland formuleerde de Gezondheidsraad recent het advies "Toelaatbaarheid nieuwe vormen van lijkbezorging" (Nr. 2020/06, Den Haag, 25 mei 2020). Een speciaal samengestelde commissie onderzocht de veiligheid, waardigheid en duurzaamheid van alternatieve technieken van lijkbezorging en concludeerde dat alkalische hydrolyse aan de gestelde voorwaarden voldoet. Meer nog, de commissie vindt dat "voldoende is aangetoond dat deze nieuwe techniek van lijkbezorging op het punt van duurzaamheid in beginsel gunstig afsteekt bij begraven en cremieren." Voor wat betreft humaan composteren oordeelde de commissie dat zij over te weinig informatie beschikte om een beoordeling te maken.

1. Heeft de minister kennis genomen van het advies van de Gezondheidsraad van Nederland over de toelaatbaarheid van nieuwe vormen van lijkbezorging? Zo ja, hoe staat de minister daar dan tegenover?
2. Is de minister, gezien de bevindingen in Nederland, bereid om verder onderzoek te doen naar alternatieve vormen van lijkbezorging en hoe deze in Vlaanderen mogelijk gemaakt zouden kunnen worden?
3. Heeft de minister er zicht op in hoeverre de alternatieve vormen van lijkbezorging worden toegepast in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en hoe dit eventueel vertaald zou kunnen worden in Vlaanderen?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 349 van 14 augustus 2020
van **KATRIEN SCHRYVERS**

1-2. Ik heb kennis genomen van het advies van de Gezondheidsraad van Nederland over de toelaatbaarheid van nieuwe vormen van lijkbezorging. Daarin worden alkalische hydrolyse (resomatie) en het humaan composteren (humusatie) besproken. Beide technieken werden in de studie beoordeeld op het vlak van veiligheid, waardigheid en duurzaamheid. Dat zijn de drie vragen die moeten gesteld worden bij de invoering van nieuwe vormen van lijkbezorging. Ik beschouw dit advies als een belangrijk document bij het al dan toelaten van deze nieuwe vormen van lijkbezorging.

Wat resomatie betreft, heb ik mijn Vlaams collega-minister van Leefmilieu, Zuhair Demir, gevraagd om de technische specificaties ervan verder op te volgen.

De (technische) ontwikkelingen rond humusatie dienen ook verder te worden opgevolgd. Ook hier volg ik de buitenlandse bevindingen op de voet. Voorlopig ontbreekt het aan voldoende informatie over deze alternatieve vorm van lijkbezorging. Humusatie mag niet louter vanuit een poëtische hoek benaderd worden. Er zijn ook vragen in verband met de aanleg van een gebied daarvoor en met de gemeentelijke bevoegdheden.

Over de ethische aspecten van resomatie en humusatie zal ik advies vragen aan het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek.

3. Artikel 15, §1, eerste lid van het (Vlaams) decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en lijkbezorging bepaalt: "*De manieren van lijkbezorging zijn: begraven, verstrooien of bewaren van de as na crematie, of op de wijze en volgens de nadere regels bepaald door de Vlaamse regering.*" De ordonnantie van 9 november 2018 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op de begraafplaatsen en de lijkbezorging voorziet in een gelijkaardige bepaling. Op grond van artikel 18 van deze ordonnantie kan de Brusselse regering in de toekomst nieuwe vormen van lijkbezorging toestaan. Daarover werden vooralsnog geen verdere, concrete beslissingen genomen.